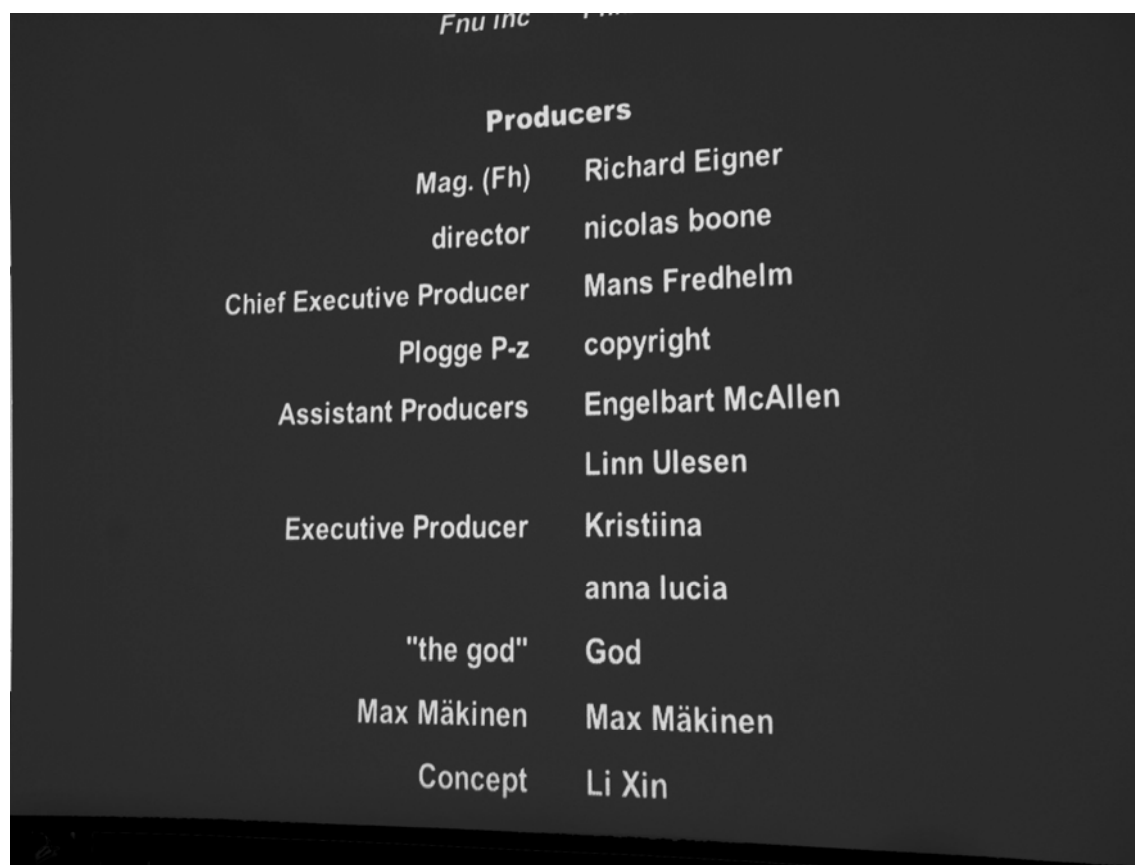

**Skolbio och mediepedagogiskt utvecklingsarbete
i Avesta kommun 1995-2006**

Rapport maj 2007

Birger Ivarsson
Lars Åke Carlsson
Lars Åke Everbrand

Innehållsförteckning

1. Bakgrund 3

- 1.1. Skolbio 3
- 1.2. Utveckling 3

2. Inventering 3

- 2.1. Medieaktiviteter i kommunen 3
- 2.2. AV-centralen 4
- 2.3. Biblioteken 5
- 2.4. Qlturhuset 5

3. Bildningsförvaltningen 5

- 3.1. Organisation 5
- 3.2. Vad säger skolans styrdokument? 6
- 3.3. Informations- och kommunikationsteknik i förskola och grundskola 6

4. Utvecklingsarbete 7

- 4.1. AV-centralen 7
- 4.2. Biblioteket 8
- 4.3. Lärande miljöer i Verket 8
- 4.4. Filmpedagogiskt arbete 8

5. Referenser 9

- 5.1 Interna dokument 9
- 5.2 Externa dokument 9
- 5.3 Övriga dokument 9

1. Bakgrund

1.1 Skolbio

Bildningsförvaltningen i Avesta kommun har sedan 1995 bedrivit kommunövergripande skolbioverksamhet. De tre första åren hade verksamheten stöd från Svenska Filminstitutet, och därefter har kommunen stått för kostnaderna med en schablonavgift per elev och läsår. Visningar har genomförts en gång per termin för alla elever, från förskola och grundskola till gymnasium (f-12), i Avesta kommun. Resultatenhet Kultur har under hela perioden haft ett administrativt ansvar för verksamheten.

En skolbiogrupp med representanter från alla skolor i kommunen träffas regelbundet och planerar filmvisningar med förarbete och uppföljning. Deltagarna i skolbiogruppen, kallade skolbiopiloter, har utsetts av respektive rektor och arbetet i skolbiogruppen ingår i lärarens ordinarie tjänst. Skolbiogruppen har även arrangerat förhandsvisningar av skolbiofilmer för intresserade lärare och föräldrar, deltagit vid fortbildningsdagar samt besökt barnfilmfestivalen BUFF – Barn- och Ungdomsfilmfestivalen i Malmö.

1.2 Utveckling

Skolbiopiloterna har haft i uppdrag att i skolans arbetslag planera, diskutera och reflektera över den mediepedagogiska verksamheten. Detta har lett till att några skolor har utvecklat nya verksamheter i anslutning till skolbioverksamheten. Som exempel kan nämnas att skolorna provat på att göra animerad film och egen spelfilm i klassen som ett komplement till undervisningen eller som helt fristående arbeten. I Avesta finns en multimediaserver där skolornas filmer visas på webben.

För att vidareutveckla skolbioverksamheten och inleda ett mediepedagogiskt utvecklingsarbete har Resultatenhet Kultur arrangerat inspirationsdagar och mediedagar med inbjudna föreläsare.

2. Inventering

2.1 Medieaktiviteter i kommunen

Förutom skolbioverksamheten finns en mängd exempel på verksamheter och aktiviteter i kommunen som tillhör medie- och kulturområdet. Några verksamheter med inriktning mot skolans f-12-perspektiv beskrivs kortfattat nedan.

Dalarnas Videofestival

Festivalen arrangerades mellan 1999 och 2006 i samarbete mellan Domarhagsskolans Medieprogram, Film i Dalarna och Kultur Avesta. Videofestivalen har sedan starten rönt ökat intresse från unga filmare. Bidragen har delats in i tre tävlingsklasser, och tävlingen har varit öppen för medverkande upp till 26 år. Varje år har mellan 40 och 75 filmer bedömts av jury.

Från år 2007 äger festivalen rum i Falun. Konceptet är det samma som i Avesta. Från början var videofestivalen planerad att ambulera mellan olika kommuner i Dalarna men arrangerades i Avesta under åtta år. Intresset att arrangera festivalen var i början svagt från andra kommuner. Flytten till Falun har stora utsikter att ge festivalen en injektion både vad gäller deltagare och kvalitet.

Lilla filmfestivalen

För att höja intresset bland lärare ordnades under åren 2003-2005 en filmfestival med animerad film samt spelfilm för de yngre åldrarna, 6-13 år, i Avesta kommun. Till hjälp hade skolorna kommunens IKT-pedagog som hjälpte dem igång med filmarbetet och även under produktionens gång. De flesta var sedan med och visade sin film vid lilla filmfestivalen i slutet av läsåret. Cirka 50 klasser medverkade med en film var under de år festivalen pågick. De deltagande klasserna kunde även se vissa av filmerna som visades vid Dalarnas Videofestival, som ägde rum samtidigt.

Den främsta orsaken till att festivalen lades ner var att skolledningen gjorde en omprioritering av IKT-pedagogens arbetsuppgifter. Betoning lades på IT-utbildning av skolpersonal och ett närmare samarbete med skolteamet, som arbetar med barn med särskilda behov. IT-baserade hjälpmedel har en viktig roll i deras lärande. Dessutom drogs en tjänst inom skolområdet in, vilket medförde att den person som förutom IKT-pedagogen varit engagerad i både organisation och genomförande av festivalen, sades upp.

De flesta av de filmer som nu produceras, visas av skolorna vid egna visningar eller festivaler samt att de visas via multimediaservern på webben.

Mediecenter Åsgarn

Mediecentret är ett projekt av ungdomar i Vi unga. Projektet riktar sig i huvudsak till ungdomar i Åsgarn. En årlig filmfestival genomförs under en helg, fredag-söndag, i april. Tio filmer för barn och ungdomar visas vid varje festival.

Inom ramen för ett EU-projekt, Leader+, invigdes ett permanent mediecenter i Åsgarn under Kristi Himmelsfärdshelgen 2007. En mobil medieutrustning kommer att installeras i Åsgarns bygdegård. Där ges ungdomar möjlighet att få utöva meningsfulla och utvecklande verksamheter inom film- och medieområdet, t ex skapa egna filmer och se film. Studiecirkel, work shops och återkommande visningar av film är under planering.

TV Avesta

TV Avesta är en lokal TV-station i Avesta kommun. Kanalen når ut till ca 7000 hushåll och distribueras via kabel-TV-nät i Avesta och Krylbo sedan starten 1998. TV Avesta är en ideell förening, vilket betyder att kanalen inte får använda sig av reklam för att finansiera sin verksamhet. Kanalen drivs av eldsjälar och lokala sponsorer som har ett stort intresse för TV-produktion. TV Avesta arbetar både med analogt och digitalt format för inspelning och redigering innan slutproduktionen sänds från S-VHS video. TV Avesta har sin bas på Mediehuset i Avesta och TV-programmen produceras av elever på Dömarhagsskolans Medieprogram.

2.2 AV-centralen

Kommunens AV-central svarar för traditionell verksamhet i den meningen att man köper, spelar in, kopierar och distribuerar film, ljudband och bilder för undervisning till skolor och föreningsliv. AV-centralen har genom kommunsamverkan ett avtal där även Hedemora kommun använder sig av Avestas AV-central och dess tjänster. För att underlätta för skolor m fl att söka och beställa ur AV-centralens utbud har en webbaserad katalogtjänst införts.

Viss utveckling har skett genom åren, bl a finns så kallade mediaguider att låna. Mediaguider innehåller böcker och filmer inom speciella temaområden. Även spelfilmer på DVD finns för utlåning.

2.3 Biblioteken

Avesta bibliotek har sedan många år tillbaka digitaliserad katalog och självservicesystem, där låntagaren själv administrerar utlåning och återlämning av medier. Filialerna i Krylbo, Fors och Horndal är samordnade med skolbiblioteket. Alla filialer är anslutna till gemensam server och katalog.

2.4 Qlturhuset

Ungdomsverksamhet i Qlturhuset har utvecklats från traditionell fritidsgård till att vara en mötesplats för ungdomar. Med ett café som centralpunkt startas aktiviteter utifrån ungdomarnas intressen och rådande trender inom olika ungdomskulturer. Musik har alltid funnits på agendan liksom idrott.

Under senare år har intresset för film och media ökat. Bland annat har Qlturhuset tillsammans med ungdomar producerat musikvideofilmer. Man har egen redigeringsutrustning för film och även en studio för musikinspelning. Via sin hemsida distribuerar man även egenproducerade musikfiler.

Ett stort intresse bland ungdomar för att se på film resulterade i att en minibiosalong, med 14 sittplatser i etage, tillskapades. Som en del i en projektansökan till dåvarande Statens Ungdomsråd ansöktes om medel för att bygga en videovisningssalong för dvd-visningar i Qlturhuset. Film hyrs från Swedish Film och i den egna videobiografen, utrustad med modern teknik med projektor och ljudanläggning, kan medlemmarna i Qlturhuset numera se på film när man önskar. Under år 2006 genomfördes ca 100 visningar.

3. Bildningsförvaltningen

3.1 Organisation

Bildningsförvaltningen består av resultatenheterna Förskola-grundskola (två enheter), Gymnasieskola samt Kultur. Varje resultatenhet leds av en resultatenhetschef.

Förvaltningskansliet svarar tillsammans med kansli förskola/grundskola för kommunens barnomsorg och utbildning. Kansliet svarar också för ledningen av kommunens AV-central.

Kommunen har 14 förskolor, 13 grundskolor, en särskola, en musikskola och en gymnasieskola samt en fristående förskola och grundskola. Vidare finns vuxenutbildning i kommunens lärcentrum.

Kommunens skolorganisation har ett uttalat f-12-perspektiv.

Flera utredningar har gjorts avseende huvudmannaskap och drift för gymnasieskolan. Kommunens gymnasieskola, Domarhagsskolan, kommer från år 2007 att samverka med Norra Västmanlands Utbildningsförbund genom avtal.

Lärcentrum är kommunens utbildningssamordnare av vuxenutbildning. Många av utbildningarna sker idag på distans via videokonferenser och annan teknik för överföring av ljud och bild. Denna verksamhet kommer att öka i omfattning,

Under 2005 och 2006 har bildningsförvaltningen arbetat med utvecklingsplaner för såväl Informations- och kommunikationsteknik som utveckling av mediepedagogik.

Samtidigt pågår utvecklingsarbete när det gäller AV-centralens verksamhet och "Lärande Miljöer" i "Verket", som är Avestas nya moderna inlevelsemuseum beläget i en gammal järnbrukshytta från 1874.

3.2 Vad säger skolans styrdokument?

Enligt Lpo 94 ska varje elev efter genomgången grundskola ha "kunskaper om medier och deras roll".

Grundskolans kursplaner i ämnena svenska, samhällsorienterande ämnen samt bild ger en inriktning för mediepedagogisk undervisning. Ytterst är det en fråga om yttrandefrihet och en förutsättning för demokrati att barn och unga får kunskap om mediernas roll i samhället. I kursplanerna för grundskolan lyfts arbetet med film tydligt fram, framför allt inom ämnet svenska, samhällsorienterade ämnen och bild. Film ska finnas i skolan som en källa till kunskap, som ett verktyg för eget skapande och som konstform.

Svenska

"Skolans uppgift är att med utgångspunkt i elevernas egna kulturella skapande och med anknytning till deras läs-, film- och teatererfarenheter låta olika upplevelser, åsikter och värderingar mötas. Svenskämnet syftar till att stärka elevernas identitet och förståelse för människor med olika kulturell bakgrund."

Samhällsorienterande ämnen

"I de samhällsorienterande ämnena skall eleverna bli förtrogna med olika sätt att kunskapa samt utveckla insikter i hur olika medier kan användas och hur de påverkar människan och samhället. Genom att orientera sig i olika informationsmiljöer och använda olika informationskällor får eleverna insyn i de möjligheter och problem som IT-samhället medför."

Bild

"Dagens bild- och mediesamhälle präglas i hög grad av den globala bildkulturen. Bilden har en framträdande plats i kommersiella sammanhang och spelar en viktig roll i opinionsbildningen. Populärkulturen rymmer den styrande och dominerande bildkategorin i barns och ungas liv och har en medskapande roll i deras konstruktion av identitet, kunskap och kultur. Bildens ökande mångfald, informationsteknikens tillväxt och förändringarna i villkoren för bildproduktion förändrar snabbt bildningsstrukturen inom kulturområdet."

Barn och unga lever i en vardag som till stor del omges av en mediekultur där kommunikationen till övervägande del sker visuellt. Allt fler undersökningar visar också att skolan inte längre är barns och ungas enda källa till kunskap. Den har fått konkurrens från medie- och populärkulturen.

Ett av skolans viktigaste uppdrag är därför att ge eleverna de verktyg som behövs för att behärska mediernas språk, vilket i sin tur accentuerar behovet av en gemensam strategi för mediepedagogik

3.3 Informations- och kommunikationsteknik i förskola och grundskola

Bildningsstyrelsen antog 2006-11-09 en IKT/Medieplan för förskola och grundskola. Målet med planen är att när en elev lämnar åk 9 ska denne ha god förmåga att använda informations- och kommunikationsteknik som ett verktyg för sitt lärande.

Barn och elever i förskolan och grundskolan ska ges lika förutsättningar oberoende av sociala och könsbetingade faktorer. Att få använda IKT är då inte bara pedagogiskt motiverat utan också en fråga om jämlika rättigheter. IKT ska användas som en inte-

grerad del i undervisningen. All personal ska ha goda kunskaper i att använda datorer och dess kringutrustning.

För tio år sedan utsågs IT-samordnare vid varje skola i kommunen. Denna grupp fick under 2006 nya uppgifter som IKT-samordnare. Samtidigt kom dessa att bilda en IKT/Mediegrupp, med uppdrag att förankra och informera om det pågående utvecklingsarbetet och på bred front engagera politiker, skolledare, lärare och elever samt föräldrar och övriga för att ta fram tankar, idéer och visioner för utveckling av IKT/Mediepedagogisk verksamhet i kommunen. IKT-samordnarna skall även stödja, samordna och utveckla det IKT/Mediepedagogiska arbetet i kommunens skolor.

Gruppen utökades under året med representanter från varje förskola. Gruppen består för närvarande av ca 35 personer.

IKT/ Mediegruppens styrgrupp är en ledningsgrupp med tio personer; förvaltningschef, resultatenhetschefer, två rektorer och två IKT-samordnare.

IKT/Mediegruppen har arrangerat en studieresa till Kinnarp våren 2006, för att studera digitala klassrum, samt ytterligare en till BETT-mässan i London i januari 2007, för att studera multimedia och pedagogiska appliceringar. Vidare har medel sökts och erhållits från Specialpedagogiska institutet för uppbyggnad av skoldatatek i Avesta kommun. Skoldatateket är under uppbyggnad från och med vårterminen 2007.

Inom IKT/Mediegruppen är tio PIM-informatörer utsedda. PIM, praktisk IT- och mediekompetens, är en kombination av handledningar på Internet, studiecirkel och hjälp i vardagen. Det webbaserade studiematerialet består av handledningar som visar hur olika programvaror kan användas praktiskt i skolans verksamhet. PIM-studier är inkluderade i kommunens IKT/Medieplan.

4. Utvecklingsarbete

4.1 AV-centralen

Videostreaming kommer inom en snar framtid att ersätta AV-centralens gamla distributionssystem för film och video bland annat när det gäller Utbildningsradions mediautbud till skolor.

Inom Bildningsförvaltningen i Avesta pågår kompetensutveckling på AV-centralens område: streaming av film och ljud samt hur den nya utvecklingen av AV-media framskrider i landet. Det har visat sig att Avesta kommun har ett mycket väl utbyggt kommunalt fibernät vilket förenklar omställningsarbetet för AV-centralen.

Det pågår dessutom ett utvecklingsarbete i Avesta kommuns skolor vad gäller digitala klassrum. Detta innebär att klassrummen utrustas med en videoprojektor som kopplas till en dator och kan både visa TV-bilder, köra en video och dvd-film eller visa vad som händer på nätet. Utrustningen kompletteras med en ljudanläggning av god kvalitet.

Denna utveckling kommer att fortsätta framöver och behöver stödjas av ett utlåningssystem som är modernt och anpassat till kommunens behov. Radio- och TV-program distribueras redan med modern teknik. Inköpta filmer skall digitaliseras utifrån vad avtal och licenser medger. Medier med gammal teknik kommer att tillhandahållas utifrån efterfrågan.

Mål

- *AV-Centralen integreras med biblioteket för utlån av media.*
- *AV-centralen fungerar som ett nav för alla mediatjänster till skolor – en Mediecentral - och är centrum för filmdemonstration och visning och test av pedagogiska datorprogram.*
- *Streaming av film och video samt Utbildningsradions mediautbud till samtliga skolor påbörjas under 2007.*
- *Digitala klassrum finns inom samtliga rektorsområden 2008*

4.2 Biblioteket

Mål

- *Under 2007 skall huvudbibliotekets verksamhet integreras med AV-central och turistbyrå i avsikt att skapa en mångfunktionell servicedisk*

4.3 Lärande miljöer i Verket

I Verket har Avesta kommun en av Europas mest intressanta interaktiva miljöer. Verket erbjuder möjligheter att koppla ihop den gamla historien och teknologin med dagens för att skapa morgondagens kunskap.

I Verket, med historia, vetenskap och konst som bärande teman, är konstnärliga uttryck och upplevelser en inspirerande och annorlunda ingång till att förundras över naturvetenskapliga fenomen. Lokalernas storlek och utformning ger möjligheter till en mängd kreativa lösningar. Lärmiljöer skall byggas upp och fungera som undervisningslokaler för elever och utbildningslokaler för lärare. Här skall pedagoger ges möjlighet att forska, prova och utveckla metoder för lärande.

Mål

- *Under 2007 skall förvaltningen ta fram ett program för vidare framtida utveckling av Verket.*
- *Under 2007 skall särskild marknadsföring i regionen göras avseende Verket.*
- *Under 2008 skall verksamhet vara igång i de färdigbyggda lärande miljöerna och arbetsrummen.*

4.4 Filmpedagogiskt arbete

Fortbildning inom media och film är nödvändig för att utveckla och sprida kunskap om film som både språk och konstform. Det finns i Avesta goda möjligheter att genomföra sådan fortbildning, eftersom personella resurser och nödvändig utrustning finns på gymnasieskolans medieprogram och dessutom kommer personella resurser inom IKT att finnas i Verket. Några tänkbara områden för fortbildning av pedagoger inom förskola och grundskola är metoder för praktiskt filmskapande samt analys och tolkning av bild och film, t ex ur ett genusperspektiv.

Mål

- *Skolbioverksamheten fortsätter i samma omfattning som tidigare.*
- *Kommunala styrdokument för skola, kultur och IKT formuleras utifrån en helhetssyn på kultur, medier och pedagogiskt utvecklingsarbete där erfarenheter och kompetens tas tillvara.*
- *Gemensam utbildning för skolbiopiloterna och IKT-samordnarna skall genomföras.*

5. Referenser

5.1 Interna dokument

Skolplan 2002, Bildningsförvaltningen 2000

IT-infrastrukturprogram, Avesta kommun 2002

Informations- och kommunikationsteknik (IKT)/Medieplan, Bildningsförvaltningen 2006

Lärande miljöer i Verket, projektrapport, Bildningsförvaltningen 2006

5.2 Externa dokument

Styrdokument:

- Skollagen (1985:1100)
- Läroplan för förskola, Lpfö 98
- Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94
- Läroplan för de frivilliga skolformerna, Lpf 94
- Kursplaner för grundskolan
- Program mål för gymnasieskolan

5.3 Övriga dokument

Agenda M, Diskussionsunderlag för ett mediepedagogiskt utvecklingsarbete, Svenska Filminstitutet (April 2003).

Att tolka dagens medieinnehåll – Kommissionen inleder ett offentligt samråd om mediekompetens (Europeiska kommissionen 6 oktober 2006, IP/06/1326).

Kulturpolitikens inriktning (SOU 1995:84).